Яворська А.О.
студентка IV курсу історико-юридичного факультету
Херсонського державного університету
Науковий керівник:
к.ю.н., доцент, доцент кафедри
адміністративного і господарського права та
правоохоронної діяльності Херсонського
державного університету
Волкович О.Ю.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ

Податковий обов’язок платника податків є доволі складною правовою категорією, адже його реалізація обумовлюється значною кількістю приписів процесуального характеру. Саме завдяки модернізації податкових процедур, простоти та зручності їх здійснення, якості надання податкових консультацій щодо роз’яснення вимог чинного податкового законодавства органами Державної фіскальної служби України формується нове судження про правове регулювання податкового обов’язку платника податків, що становить актуальну сферу дослідження.

Поняття податкового обов’язку є однією з головних категорій фінансового права. У ст. 67 Конституції України зазначається: «Кожен зобов’язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом» [1]. Значення даного інституту можна роз'яснити тим, що головна частина доходів держави формується за рахунок виконання усіма конституційно встановленого обов’язку зі сплати податків та зборів в порядку і розмірах, встановлених спеціальним законом. Змінити конституційний обов'язок виключено, бо його основу становить норма-принцип, яка не завбачує ніякої зміни в існуючому становищі. Зміни податкового обов’язку полягають у тому, наприклад, що змінено порядок податкової реєстрації, але від цього всі інші складові категорії, а саме: і обов'язок платити законно встановлені податки і збори і подавати у встановленому законом порядку та строки податкову звітність, залишаються не змінними.

Наукову базу можливості дослідження податкового обов’язку платника податків як право реалізаційного процесу встановлення нових форм взаємодії між державою та платниками податків, природою яких є партнерство та суспільно корисний результат, вивчали такі учені, як Д. О. Гетманцев, І. Беліцький, А. В. Головач, П. М. Дуравкін, О. В. Ларина, Д. Г. Мулявка, Г. В. Россіхіна, І. Л. Самсін, Р. В. Стецко, М. М. Чинчин, С. В. Шахов та ін.

Як убачає Д. О. Гетманцев, «податковий обов'язок платника складається із трьох визначених законом складових (обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку і збору), що існують автономно, однак тісно пов'язані одна з одною. Для існування податкового обов'язку обов'язковою є наявність всіх трьох складових»[2, с.136].

На думку І. Беліцького, податковий обов'язок у разі ліквідації юридичної особи, смерті фізичної особи або визнання її недієздатною або безвісно відсутньою також припиняється щодо періодів, які настають після вищезазначених юридичних фактів [4, с.119].

Відповідно до вимог ст. 36 Податкового кодексу України «податковим обов'язком визнається обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені цим Кодексом, законами з питань митної справи. Податковий обов'язок виникає у платника за кожним податком та збором.

Податковий обов'язок є безумовним і першочерговим стосовно інших неподаткових обов'язків платника податків, крім випадків, передбачених законом. Виконання податкового обов'язку може здійснюватися платником податків самостійно або за допомогою свого представника чи податкового агента. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання податкового обов'язку несе платник податків, крім випадків, визначених цим Кодексом або законами з питань митної справи» [3].

Для виникнення податкового обов'язку замало лише розробки на законодавчому рівні порядку сплати податків, оскільки необхідним є виникнення ще певних юридичних фактів, таких як: поява об'єкта оподаткування (купівля рухомого чи нерухомого майна, отримання прибутку або доходу, тощо) [5, с. 13].

Таким чином, податковий обов'язок включає кілька складових і розповсюджується лише на обов'язки платника податків по відношенню до держави. Податковий обов'язок виникає з кожного окремого податку, збору, обов'язкового платежу. Припинення податкового обов'язку регламентується ст. 37 Податкового кодексу України. Динаміка категорії «податковий обов'язок» складається з трьох взаємозалежних і взаємодоповнюючих стадій – виникнення, зміна і припинення. Поза юридичним фактом і правовою нормою динаміка (тобто виникнення, зміни і припинення) категорії «податковий обов'язок» неймовірна. Обов'язок зі сплати податку чи збору виникає, змінюється чи припиняється за наявності підстав, установлених податковим законодавством.

Податковий обов'язок утворюється у платника податку з моменту настання обставин, з якими Податковий кодекс України та законодавство з питань митної справи пов'язують сплату ним податку. Податковий обов'язок, передбачений статтею 67 Конституції України [1], утворюється у платника податків і зборів з моменту його народження і припиняється з

його смертю. Це стосується всіх зобов'язаних суб'єктів податкових правовідносин – фізичних осіб. Здійсненням податкового обов'язку визнається сплата платником податків сум податку у встановлений термін. Сплату податку здійснює платник податків безпосередньо, а у випадках, передбачених законодавчими актами, — податковий агент або податковий представник.

У тезах все гладко написано, в житті багато проблем!!!! Зокрема, регулювання податкових відносин обумовлює певну нерівність учасників відносин. Це передбачає що передбачає? Як це виріщити?

Для юридичної особи податковий обов'язок утворюється в момент її легалізації, тобто з дати податкової реєстрації, а саме: постановки на облік в органах державної податкової служби, відкриття рахунку, і постановки на облік у Пенсійному фонді, Фонді соціального захисту інвалідів тощо. Припинення податкового обов'язку сплатою податку платником податків відображає загальне положення теорії права про те, що будь-який обов'язок припиняється належним виконанням.

Податковий обов'язок являє собою сукупність закріплених в чинних нормах податкового законодавства обов'язків, які є забезпеченою силою державного примусу мірою відповідної поведінки платника податків.

Список літератури

1. Конституція України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.

2. Гетманцев Д. О. До питання про податковий обов'язок платника податку / Д. О. Гетманцев // Часоп. Київ. ун-ту права. — 2013. — № 4. — С. 134–137.

3. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступ: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page.

4. . Беліцький І. С. Проблеми припинення податкового обов'язку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc10- 2/part_1/34.pdf .

5. Покатаєва О. В. Правова природа загальнодержавних податків та зборів в Україні: стан, протиріччя та перспективи реформування: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / О. В. Покатаєва; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 36 с.